



Styre: Universitetsstyret

Styresak: 92/16

Møtedato: 25.08.2016

Dato: 12.08.2016

Arkivsaksnr: 2014/11584

Universitetet i Bergens infrastrukturutvalg, aktiviteter og planer

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 116/14 Forskningsinfrastruktur – infrastrukturutvalg ved UiB
- Styresak 5/16 Universitetet i Bergens strategi 2016-2022, «Hav, Liv, Samfunn». Plan for oppfølging

Saken gjelder:

Infrastrukturutvalget ble opprettet i 2014 med formål å styrke universitetets strategisk arbeid med å etablere, utvikle og drifte institusjonens forskningsinfrastrukturer.

Utvalget ble organisert som et institusjonelt, representativt utvalg med følgende sammensetning:

Leder: pro/viserektor

Medlemmer:

- 1 representant fra faglig ledelse ved hvert fakultet og fra universitetsmuseet.
- 1 representant fra gruppe B
- 3 studentrepresentanter

Observatører:

- Universitetsbiblioteket
- IT-avdelingen
- Fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur
- Eksterne samarbeidspartnere

Utvalget hadde sitt første møte i mai 2015 og har hatt 4 møter total siden oppstart. 3 årlige møter, 2 i vårsemesteret og 1 i høstsemester, er vedtatt møtefrekvens for utvalget. Saklister og protokoller publiseres på utvalgets hjemmeside:

<http://www.uib.no/fa/91696/infrastrukturutvalget>

Infrastrukturutvalget har i innledende arbeid lagt vekt på å innhente og systematisere informasjon om eksisterende infrastruktur ved UiB, men også infrastruktur som ledd i samarbeidsprosjekter med andre institusjoner. Utvalget har også fulgt tett arbeidet som foregår på nasjonalt og europeisk nivå i forhold til prioriterte prosjekter (veikartsprosesser), strategidokumenter og finansieringsmuligheter for forskningsinfrastruktur. Dette gjelder

særlig Forskningsrådets program «Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR)» og Horisont 2020s program «Research Infrastructures».

Framover vil utvalget fortsette analysearbeidet. Parallelt vil det utarbeides råd til UiBs styre og ledelse om prioriteringer, avklaringer, retningslinjer og tiltak for å sikre god organisering, nødvendige nyinvesteringer og forsvarlig drift av tyngre forskningsinfrastruktur, i tråd med utvalgets mandat.

vedtak:

Styret tar oppsummering av infrastrukturutvalgets arbeid til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

12.08.2016/Anne Fjellbirkeland

Vedlegg
1 Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
92/16

Møtedato:
25.08.2016

Arkivsaksnr:
2014/11584

Universitetet i Bergens infrastrukturutvalg, aktiviteter og planer

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok opprettelse, sammensetning og mandat til infrastrukturutvalget i møte 27.11.14 (sak 116/14). I saken gis det en oppsummering av utvalgets arbeid og en beskrivelse av videre planer.

Sammensetning, ledelse og oppstart:

Styret ga universitetsledelsen fullmakt til å oppnevne utvalgets medlemmer til et institusjonelt, representativt utvalg med følgende sammensetning:

Leder: pro/viserektor

Medlemmer:

- 1 representant fra faglig ledelse ved hvert fakultet og fra universitetsmuseet.
- 1 representant fra gruppe B
- 3 studentrepresentanter

Observatører:

- Universitetsbiblioteket
- IT-avdelingen
- Fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur
- Eksterne samarbeidspartnere

Utvalget ble i starten ledet av prorektor Anne Lise Fimreite. Robert Bjerknes ble ansatt som ny viserektor for tverrfaglige satsninger i juli 2015 og overtok da ledelsen av utvalget. Utvalgets representanter er oppnevnt ut kommende rektorperiode, med unntak av gruppe B og student representanter som oppnevnes for en periode på henholdsvis to og ett år.

Oppsummering av utvalgets arbeid

- Kartlegging av eksisterende infrastruktur

Infrastrukturutvalget tok høsten 2015 initiativ til en kartlegging av tyngre infrastruktur ved UiB. Kartleggingen ble gjennomført i begynnelsen av 2016. Alle fakulteter og relevante avdelinger ble spurt om å beskrive infrastruktur som oppfyller minst ett av kriteriene:

1. Infrastruktur som har en gjenkjøpskostnad på over 500.000 NOK.
2. Større forsknings- og undervisningsinfrastrukturer som brukes av, eller som ved tilrettelegging og stimulering til samarbeid vil ha interesse for, miljøer utenfor fakultet/institutt/forskningsgruppe som drifter infrastrukturen.
3. Har fått støtte fra Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-program til etablering

Kartleggingen viser at UiBs forskningsinfrastrukturer inkluderer e-infrastrukturer, vitenskapelige samlinger, vitenskapelige databaser, større forskningsfasiliteter og vitenskapelig utstyr ¹. Nesten halvparten oppgir at de benyttes av miljøer utenfor UiB og ca en tredjedel oppgir at de har internasjonale brukere og/eller brukere fra industri. De fleste (over 80%) oppgir at infrastrukturene blir brukt i undervisning, i hovedsak på master og PhD nivå, og ansvar for drift er gjennomgående lagt til instituttnivået. Kartleggingen gir et godt utgangspunkt for en mer systematisert informasjon om eksisterende forskningsinfrastruktur ved UiB, og danner grunnlag for videre arbeid med å utarbeide felles retningslinjer for drift, prising, finansiering, ansvarsfordeling og markedsføring av forskningsinfrastruktur ved UiB.

- **Innhenting av erfaring fra sentrale infrastrukturer**

UiB har flere infrastrukturer som over tid har utviklet gode praksiser og rutiner i forhold til åpenhet, tilgjengelighet, nettverksbygging, drift og service. Som et ledd i prosessen med å utvikle gode retningslinjer for UiBs infrastrukturer, har infrastrukturutvalget jevnlig invitert ledere av sentrale infrastrukturer ved institusjonen til å presentere egen infrastruktur. Dette har gitt utvalget verdifull innsikt i hvordan internasjonale infrastrukturer bygges over tid og over hvilke utfordringer som ligger i etablerings og driftsfasen for ulike typer infrastrukturer og hvordan disse er løst ved de ulike fakultetene/avdelingene.

- **God utnyttelse av eksterntfinansierte midler for forskningsinfrastruktur**

Regjeringen påpeker i sin Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024² at investeringsnivået for forskningsinfrastruktur i universitets- og høyskolesektoren og helseforetakene de siste tiårene har vært langt lavere enn veksten i utgiftene til forskning, og at dagens investeringsnivå ikke er tilstrekkelig til å dekke behovene. Regjeringen vil derfor øke bevilgningene til Forskningsrådets nasjonale forskningsinfrastrukturordning med 400 millioner kroner innen 2018.

Infrastrukturutvalgets kartleggingen av UiBs infrastruktur viser at Forskningsrådet er en særlig viktig kilde for eksterntfinansierte bidrag til etablering av større infrastrukturer. Infrastrukturutvalget har fulgt forskningsrådets veikartsprosesser og strategidokument tett, og har gitt råd til UiBs ledelse og til fakulteter/avdelinger i forhold til UiBs interne prosess fram mot Forskningsrådets neste utlysning under programmet «Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR)» i oktober 2016.

Regjeringens langtidsplan framhever også hvordan den nasjonale infrastrukturordningen bidrar til at Norge kan delta aktivt i det felleseuropeiske samarbeidet om forskningsinfrastruktur gjennom det europeiske strategiske forumet for forskningsinfrastruktur (ESFRI), og påpeker samtidig at dette samarbeidet gir oss tilgang til utstyr og data i verdensklasse. Forskningsmiljøer ved UiB har deltatt aktivt i forberedelsene av 12 prosjekter på ESFRIs veikart og leder den norske noden for 4 av prosjektene. Infrastrukturutvalget følger ESFRIs aktiviteter nøye, og vil også i fortsettelsen ha fokus på at UiBs miljøer utnytter nasjonale og europeiske finansieringsmuligheter på en god måte.

- **Infrastruktur som tema på høstens ledersamling**

Infrastrukturutvalget har som del av sitt mandat det faglige ansvaret for en infrastrukturkonferanse/møte som arrangeres en til to ganger i løpet av en rektorperiode. Første slike møte vil inngå som en del av høstens ledersamling og har nedsatt en gruppe som bistår rektoratet med utforming av innhold på ledersamlingen.

¹ Forskningsrådet bruker disse fem kategoriene når de beskriver forskningsinfrastruktur i sine strategidokumenter

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/e10e5d5e2198426788ae4f1ecbbbbc20/no/pdfs/stm201420150007000dddpdfs.pdf>

- Bedre verktøy for drift av forskningsinfrastrukturer

Drift av store forskningsfasiliteter er utfordrende og krever gode verktøy. Infrastrukturutvalget følger UiBs interne prosjekt som ser på muligheter for investering i et IKT-system for booking av kjernefasiliteter og større leiesteder. Utvalget vil framover se på andre typer verktøy/fellesløsninger som kan lette arbeidet med drift av forskningsinfrastrukturer, og eventuelt gi anbefaling om at disse utredes nærmere.

Oppsummering av utvalgets planer

Utvalget har siden oppstart i hovedsak arbeidet med å etablere et kunnskaps- og analysegrunnlag som utgangspunkt for videre arbeid med å fylle sitt mandat som rådgivende organ for UiBs ledelse i saker som omhandler forskningsinfrastruktur.

I henhold til planene for oppfølging av UiBs strategi (Styresak 30/16) skal det ferdigstilles en «Handlingsplan for universitetets infrastruktur» i løpet av 2018. Planen skal implementeres i løpet av perioden 2018 – 2022.

Rektoratet vil i begynnelsen av 2017 sette ned en arbeidsgruppe med mandat til å levere et ferdig utkast til handlingsplan for behandling i universitetsstyret i november 2017. Gruppen vil motta innspill fra infrastrukturutvalget i prosessen, blant annet til hvilke dokument som bør inngå som grunnlagsdokument ved utarbeidelse av planen. Infrastrukturutvalget har påbegynt dette arbeidet og vil følge det opp i kommende møter.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

Forskningsinfrastruktur krever ofte store, institusjonelle satsinger og behovet for samhandling på kryss av institusjoner og nasjoner er nødvendig for å sikre riktige prioriteringer og for å sikre optimal utnyttelse av ressurser. Investeringer er viktig for å bygge opp nye infrastrukturer, samtidig som det er viktig å oppgradere eksisterende infrastruktur for å sikre at de tjenester som tilbys til enhver tid er «state-of-the art». Det er også viktig at forskningsinfrastrukturene er tilgjengelige og kjent for potensielle brukere, at infrastrukturens kapasitet blir godt utnyttet, og at de driftes på en effektiv og etisk forsvarlig måte og at de prises i tråd med gjeldende økonomisk regelverk.

Infrastrukturutvalget har vært viktig for å øke det institusjonelle fokuset på forskningsinfrastruktur. Det har bidratt til en mer systematisert oversikt over etablerte infrastrukturer, og har vært et nyttig forum for kunnskapsdeling på tvers av UiBs avdelinger. UIB har flere infrastrukturer som over tid har utviklet gode praksiser og rutiner i forhold til åpenhet, tilgjengelighet, nettverksbygging, drift og service, men en helhetlig og systematisert institusjonell tenkning rundt forskningsinfrastruktur er ikke tilstrekkelig utviklet.

Strategien peker på nødvendigheten av langsiktige investeringer i infrastruktur for å kunne etablere flere ledende forskningsmiljøer. Institusjonen skal ha mål og prioriteringer som sikrer at våre forskere til enhver tid har tilgang til moderne vitenskapelig utstyr og forskningsfasiliteter. Infrastrukturutvalget vil være en viktig bidragsyter i dette arbeidet.

12.08.2016/Anne Fjellbirkeland